

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

А.М. Мартиненко

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ»

підготовки бакалавра

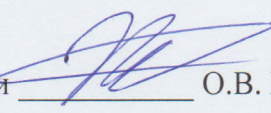
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Полтава
2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» для студентів спеціальності **076 Підприємництво та торгівля**, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньо-професійної програми «Економіка бізнесу» 2024 року.

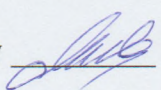
Розробник: Кулакова С.Ю., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, кандидат економічних наук, доцент;
Валявський С.М., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, кандидат економічних наук.

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми О.В. Хадарцев

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

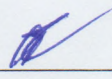
Протокол від «27» серпня 2024 року № 20

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу М.Б. Чижевська

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії ННІФЕУП Є.А. Карпенко

«29» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>07 – Управління та адміністрування</u>	обов’язкова		
Загальна кількість годин – 150				
Модулів – 1	Спеціальність <u>076 – «Підприємництво та торгівля»</u>	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 2		4-й	4-й	4-й
		Семестр		
		8-й	8-й	8-й
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	Лекції		
		30 год.	8 год.	–
		Практичні,		
		30 год.	8 год.	–
		Лабораторні		
		–	–	–
		Самостійна робота		
		90 год.	134 год.	150 год
		Індивідуальна робота:		
		–	–	–
		Вид контролю: диференційований залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 60/90;
- для заочної форми навчання – 16/134;
- для дистанційної форми навчання – 0/150

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» відноситься до складу обов'язкових компонент освітньо-професійної програми «Економіка бізнесу» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» та має на меті засвоєння основних теоретичних і методичних принципів обґрунтування різних видів бізнес-рішень, підходів щодо аналізу ризику та управління ним, оволодіння навичками самостійно здійснювати аналіз, ідентифікацію та оцінювання ризику.

Завдання: засвоїти основні принципи обґрунтування різних видів бізнес-рішень, методичні підходи щодо аналізу ризику та управління ним; оволодіти навичками самостійно здійснювати аналіз, ідентифікацію та оцінювання ризику, використовуючи комп'ютерну техніку.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, визначених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері підприємницької, торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК2	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях
ЗК6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК8	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
ЗК10	Здатність діяти відповідально та свідомо
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)	
СК1	Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності
СК3	Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
СК7	Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.
СК10	Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва та торгівлі з урахуванням ризиків.
СК11	Здатність аналізувати, оцінювати, обирати і застосовувати ефективні методи та інструменти ведення бізнесу, визначати перспективні напрямки і шляхи розвитку підприємництва та торгівлі, обґрунтовувати доцільність їх реалізації

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» є навчальна дисципліна, яка має бути вивчена студентами раніше: «Аналіз підприємницької діяльності».

Вивчення курсу базується на законах України, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України та інших нормативних актах та документах, які регулюють та впливають на економічну діяльність підприємства.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Формулювання результатів навчання базується на результатах навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Економіка бізнесу» (програмних результатах навчання) спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Програмні результати навчання:

ПРН1 Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН2 Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки, вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.

ПРН4 Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва і торгівлі.

ПРН5 Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва та торгівлі.

ПРН7 Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН10 Діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства

ПРН17 Вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН20 Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких і торговельних структур з урахуванням ризиків.

ПРН22 Визначати і застосовувати ефективні методи та інструменти ведення бізнесу, визначати та обґрунтовувати перспективні напрямки і шляхи розвитку підприємництва та торгівлі.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	А	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
			помилки, кількість яких є незначною.	
74 - 81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній, конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	E	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
			лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим пов-торним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі заліку.	Незадовільний, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- диференційований залік;
- опитування;
- тестування;
- виконання практичних завдань;
- виконання завдань самостійної роботи;

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Бізнес-рішення в різних сферах підприємницької діяльності.

Тема 1. Сутнісна характеристика бізнес-рішень.

Поняття бізнес-рішень та їхні ознаки. Сутність бізнес-рішень. Класифікація бізнес-рішень. Вимоги до бізнес-рішень та умови їх досягнення. Способи формалізації та реалізації бізнес-рішень. Визначення оптимальних форм подання та реалізації бізнес-рішень. Якість та ефективність бізнес-рішень. Основні параметри та показники якісного рішення. Умови забезпечення якості бізнес-рішення. Види ефективності бізнес-рішень. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення. Принципи оцінювання ефективності бізнес-рішень.

Практичне заняття № 1.

Тема 2. Технологія прийняття бізнес-рішень.

Необхідність прийняття бізнес-рішень. Процес прийняття рішень та його елементи. Етапи та процедури процесу прийняття рішень. Стили прийняття рішень. Основні способи прийняття рішень. Корисні структурні схеми для прийняття рішень. Методи, що використовуються для формалізації моделей прийняття бізнес-рішень. Характер прийняття бізнес-рішень. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення. Умови прийняття бізнес-рішень залежно від ступеня визначеності інформації. Контроль за процесом виконання бізнес-рішень. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень.

Практичне заняття № 2.

Тема 3. Методичні основи підготовки, обґрунтування та оцінювання ефективності бізнес-рішень.

Методи розроблення бізнес-рішень. Аналітичні, статистичні та математичні методи. Експертні методи та межі їх застосування. Види експертних оцінок. Сутність евристичного програмування та його різновиди. Евристичні методи групової та індивідуальної роботи.

Ділові й організаційно-діяльнісні ігри. Метод сценаріїв. Сутність методу «дерево цілей». Методичні основи обґрунтування бізнес-рішень. Підходи до обґрунтування й вибору бізнес-рішень. Комплексний підхід до обґрунтування бізнес-рішень.

Практичне заняття № 3, 4.

Тема 4. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень.

Прогнозування та аналіз бізнес-рішень. Основні завдання прогнозування. Головні принципи прогнозування бізнес-рішень. Сутність та принципи аналізу бізнес-рішень. Методи аналізу бізнес-рішень та їхній інструментарій. Сфери застосування методів та інструментів прийняття бізнес-рішень.

Практичне заняття № 5.

Змістовий модуль 2. Урахування ризиків та невизначеності при обґрунтуванні бізнес-рішень

Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень

Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності. Сутність невизначеності та основні причини її появи. Видова класифікація невизначеності. Урахування чинника невизначеності в управлінні підприємством і засоби її зниження.

Критерії (правила) обґрунтування бізнес-рішень в умовах невизначеності та їхня характеристика. Матриця прибутків (витрат), особливості їхньої побудови.

Практичне заняття №6, 7.

Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень

Ризик у діяльності суб'єкта господарювання. Сутнісна характеристика ризику. Ризик як економічна категорія. Ризик і невизначеність. Основні риси підприємницького ризику. Чинники впливу на ступінь ризику. Функції ризику в підприємницькій діяльності.

Класифікація підприємницьких ризиків. Характеристика підприємницьких ризиків за сферою їхнього походження та ступенем впливу на результати діяльності підприємств.

Обґрунтування бізнес-рішень в умовах ризику. Характеристика критеріїв прийняття рішень за умов ризику.

Практичне заняття № 8, 9.

Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.

Сутність конфліктних ситуацій у бізнесі. Моделі конфліктних ситуацій. Методи аналізу конфліктних ситуацій. Особливості прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Система теорії ігор. Модель торгів.

Практичне заняття № 10.

Тема 8. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику.

Інвестиційні рішення та критерії їх ефективності. Врахування ризику при обґрунтуванні інвестиційних рішень. Фінансові рішення та їх обґрунтування за умов ризику. Теорія портфельного інвестування та управління ризиками.

Практичне заняття № 11.

Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.

Підходи до оцінювання підприємницьких ризиків: відмінності між якісним і кількісним аналізом ризиків; порівняння основних методів оцінювання ризиків; значення оцінювання ризиків для ухвалення бізнес-рішень.

Якісне оцінювання підприємницьких ризиків: методи якісного аналізу (експертні оцінки, SWOT-аналіз, PEST-аналіз); визначення ключових зон ризику у бізнесі ; вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на рівень ризику

Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків: Основні показники та індикатори ризику; методи кількісного аналізу: статистичні, аналітичні, імовірнісні; побудова кривої ризику та її практичне застосування.

Методи оцінювання ризику інвестиційних проєктів: оцінювання ризику через аналіз сценаріїв та імітаційне моделювання; аналіз чутливості та його використання у прогнозуванні; систематичний і несистематичний ризик у фінансових рішеннях

Оптимізація ризику у процесі ухвалення бізнес-рішень: вибір методів оцінювання ризику залежно від умов; використання багатофакторного аналізу для прогнозування ризиків; практичні кейси оцінювання ризиків у підприємницькій діяльності

Практичне заняття №12, 13.

Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі

Необхідність управління ризиками бізнес-діяльності. Сутність ризик-менеджменту. Структурна схема ризик-менеджменту. Функції керованої та керуючої підсистем управління ризиками. Відділ з управління підприємницькими ризиками. Процес управління ризиками бізнес-діяльності. на підприємстві та характеристика його етапів.

Основні напрями й методи впливу на ступінь ризику господарювання. Уникнення та компенсація ризику. Збереження та передавання ризику. Хеджування та страхування ризиків. Методи зниження ступеня ризику. Характеристика диверсифікації діяльності підприємства. Модуль «імовірність виникнення втрат/рівень збитків» для пошуку рішення щодо оптимізації ступеня ризику.

Практичне заняття № 14, 15.

8. Структура навчальної дисципліни

а) денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
Змістовий модуль 1. Бізнес-рішення в різних сферах підприємницької діяльності						
Тема 1. Сутнісна характеристика бізнес-рішень.	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Технологія прийняття бізнес-рішень.	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Методичні основи підготовки, обґрунтування та оцінювання ефективності бізнес-рішень.	20	4	4	-	-	12
Тема 4. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень.	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовним модулем 1	50	10	10	0	0	30
Змістовий модуль 2. Урахування ризиків та невизначеності при обґрунтуванні бізнес-рішень						
Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень	20	4	4	-	-	12
Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень	18	4	4	-	-	10
Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.	12	2	2	-	-	8
Тема 8. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику.	14	2	2	-	-	10

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.	16	4	4	-	-	8
Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі	20	4	4	--	-	12
Разом за змістовим модулем 2	100	20	20	0	0	60
Усього годин	150	30	30	0	0	90

б) заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
Змістовий модуль 1. Бізнес-рішення в різних сферах підприємницької діяльності						
Тема 1. Сутнісна характеристика бізнес-рішень.	8	-	-	-	-	8
Тема 2. Технологія прийняття бізнес-рішень.	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Методичні основи підготовки, обґрунтування та оцінювання ефективності бізнес-рішень.	20	-	-	-	-	20
Тема 4. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень.	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	50	2	2	0	0	46
Змістовий модуль 2. Урахування ризиків та невизначеності при обґрунтуванні бізнес-рішень						
Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень	20	2	2	-	-	16
Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень	18	2	2	-	-	14
Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику.	14	-	-	-	-	14
Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.	16	2	-	-	-	14
Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі	20		2	-	-	18
Разом за змістовим модулем 2	100	6	6	0	0	88
Усього годин	150	8	8	0	0	134

в) дистанційна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
Змістовий модуль 1. Бізнес-рішення в різних сферах підприємницької діяльності						
Тема 1. Сутнісна характеристика бізнес-рішень.	8	-	-	-	-	8
Тема 2. Технологія прийняття бізнес-рішень.	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Методичні основи підготовки, обґрунтування та оцінювання ефективності бізнес-рішень.	20	-	-	-	-	20
Тема 4. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень.	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовним модулем 1	50	0	0	0	0	50
Змістовий модуль 2. Урахування ризиків та невизначеності при обґрунтуванні бізнес-рішень						
Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень	20	-	-	-	-	20
Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень	18	-	-	-	-	18
Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику.	14	-	-	-	-	14
Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.	16	-	-	-	-	16
Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі	20	-	-	-	-	20
Разом за змістовним модулем 2	100	—	—	—	—	100
Усього годин	150	—	—	—	—	150

9. Перелік питань для семінарських занять

№ з/п	Назва питань (тем)	Кількість годин		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
	Семінарські заняття не передбачені			

10. Перелік питань для практичних занять

№ з/п	Назва питань (тем)	Кількість годин		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
1	Тема 1. Сутнісна характеристика бізнес-рішень.	2	-	

№ з/п	Назва питань (тем)	Кількість годин		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистан- ційна
	Поняття бізнес-рішень та їхні ознаки Класифікація бізнес-рішень. Вимоги до бізнес-рішень та умови їх досягнення. Способи формалізації та реалізації бізнес-рішень.			
2	Тема 2. Технологія прийняття бізнес-рішень. Процес прийняття рішень та його елементи. Етапи та процедури процесу прийняття рішень. Стилi прийняття рішень. Основні способи прийняття рішень. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень.	2	2	
3	Тема 3. Методичні основи підготовки бізнес-рішень. Методи розроблення бізнес-рішень. Аналітичні, статистичні та математичні методи.	2		
4	Тема 3. Методичні основи підготовки бізнес-рішень. Експертні методи та межі їх застосування.	2		
5	Тема 4. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень. Основні завдання прогнозування. Головні принципи прогнозування бізнес-рішень.	2		
6	Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень. Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності. Сутність невизначеності та основні причини її появи.	2	2	
7	Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень. Видова класифікація невизначеності. Урахування чинника невизначеності в управлінні підприємством і засоби її зниження.	2		
8	Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень. Ризик у діяльності суб'єкта господарювання. Сутнісна характеристика ризику. Ризик як економічна категорія.	2	2	
9	Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень. Ризик і невизначеність. Основні риси підприємницького ризику. Чинники впливу на ступінь ризику. Функції ризику в підприємницькій діяльності.			
10	Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Особливості прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.	2		
11	Тема 8. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику. Інвестиційні рішення та критерій ефективності їх прийняття. Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту. Врахування ризику при обґрунтуванні ставки дисконтування. Коефіцієнт систематичного ризику.	2		

№ з/п	Назва питань (тем)	Кількість годин		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
12	Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків. Методи якісного аналізу ризиків: експертні оцінки, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, сценарний аналіз. Класифікація ризиків: фінансові, операційні, стратегічні, ринкові тощо. Приклади якісного аналізу ризиків у реальних бізнес-ситуаціях.	2		
13	Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків. Використання <i>Minitab</i> для кількісного оцінювання ризиків: – Статистичний аналіз ризиків: Використання <i>Minitab</i> для розрахунку середніх значень, дисперсії, стандартного відхилення ризикових показників. – Побудова гістограм та діаграм розподілу ризиків: Візуалізація ризиків для розуміння їх розподілу. – Регресійний аналіз: Визначення факторів, що найбільше впливають на ризики підприємницької діяльності.	2		
14	Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі Основні напрями й методи впливу на ступінь ризику господарювання. Уникнення та компенсація ризику. Збереження та передавання ризику. Хеджування та страхування ризиків.	2	2	
15	Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі Методи зниження ступеня ризику. Характеристика диверсифікації діяльності підприємства. Модуль «імовірність виникнення втрат/рівень збитків» для пошуку рішення щодо оптимізації ступеня ризику.	2		
	Разом	30	8	–

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин		
		для денної форми	для заочної форми	для дистанційної форми
	Лабораторні заняття не передбачені			

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;

- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій програмі навчальної дисципліни;
- підготовка до виконання поточного тестування;
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка двох контрольних робіт для здобувачів дистанційної форми навчання;
- підготовка до складання диференційованого заліку за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
Змістовий модуль 1. Бізнес-рішення в різних сферах підприємницької діяльності				
1	Тема 1. Сутнісна характеристика бізнес-рішень. Якість та ефективність бізнес-рішень. Умови забезпечення якості господарського рішення. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення.	4	8	18
2	Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності Основні чинники, що впливають на прийняття рішення. Контроль за процесом виконання бізнес-рішень. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень	8	8	12
3	Тема 3. Методичні основи підготовки, обґрунтування та оцінювання ефективності бізнес-рішень. Евристичні методи групової та індивідуальної роботи. Ділові й організаційно-діяльнісні ігри. Метод сценаріїв. Сутність методу «дерево цілей».	12	20	10
4	Тема 4. Прогнозування та аналіз бізнес-рішень Сутність та принципи аналізу бізнес-рішень. Методи аналізу бізнес-рішень та їхній інструментарій.	6	10	10
	Разом за змістовним модулем 1	30	46	50
Змістовий модуль 2. Ризик і невизначеність під час обґрунтування бізнес-рішень				
5	Тема 5. Невизначеність як основа ризику при обґрунтуванні бізнес-рішень Критерії (правила) обґрунтування бізнес-рішень в умовах невизначеності та їхня характеристика. Матриця прибутків і матриця витрат, особливості їхньої побудови	12	16	20
6	Тема 6. Сутність та класифікація ризиків у підприємницькій діяльності та їхній вплив на прийняття бізнес-рішень Класифікація підприємницьких ризиків. Характеристика підприємницьких ризиків за сферою їхнього походження та ступенем впливу на результати діяльності підприємств. Обґрунтування бізнес-рішень в умовах ризику. Характеристика критеріїв прийняття рішень за умов ризику.	10	14	18
7	Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Сутність теорії ігор. Система понять теорії ігор. Чиста та змішана стратегії	8	12	12

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
8	Тема 8. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику. Опціональний критерій прийняття рішень. Систематичний ризик і очікувана дохідність компанії. Сутність фінансових рішень. Портфелі Г. Марковіца і Р.Гобіна. Теорія оптимального портфеля. Формування оптимального портфеля з обмеженої кількості цінних паперів.	10	14	14
9	Тема 9. Якісне та кількісне оцінювання підприємницьких ризиків. Кількісний аналіз підприємницьких ризиків. Імовірні втрати у процесі здійснення підприємницької діяльності. Ступінь ризику. Система показників абсолютного та відносного вимірювання ризику. Крива ризику та процес її побудови. Методи кількісного оцінювання ризиків. Переваги й недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків. Методи оцінювання ризикованості інвестиційних проектів. Переваги й недоліки методів кількісного оцінювання ризику інвестиційних проектів. Аналіз варіабельності прибутку.	8	14	16
10	Тема 10. Практичні підходи до управління ризиками у бізнесі. Необхідність управління ризиками господарської діяльності. Сутність ризик-менеджменту. Структурна схема ризик-менеджменту. Функції керованої та керуючої підсистем управління ризиками. Відділ з управління підприємницькими ризиками. Процес управління ризиками господарської діяльності на підприємстві та характеристика його етапів.	12	18	20
	Разом за змістовим модулем 2	60	88	100
	Разом	90	134	150

13. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, практичних занять, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при проведенні практичних занять та виконанні лабораторних робіт.

Під час проведення лекційних та практичних занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу може здійснювати шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Конкретні форми і методи поточного контролю студентів доводяться до їх відома на першому практичному занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять або самостійної роботи для дистанційної форми навчання, під час групових консультацій або за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Нарахування балів з навчальної дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» за видами робіт для денної форми навчання

Види робіт/контролю	Перелік тем														
	Тема 1	Тема 2	Тема 3		Тема 4	Тема 5		Тема 6		Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10		
	Практичне заняття														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Опитування		1			1				1		1		1		
Тестування	3	3	3		3	3		3		3	3	3		3	
Виконання практичних завдань	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Виконання завдань самостійної роботи	2	2	2		2	2		2		2	2	2		2	
Всього за темами	6	7	7		7	7		8		6	7	8		7	
Диференційований залік	30														
Всього за результа- тами вивчення навчальної дисципліни	100														

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
1	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
0,5	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
1	Завдання виконано в повному обсязі, без помилок. Оформлення відповідає всім вимогам. Робота чітка, логічно послідовна, демонструє правильне застосування знань. Висновки повно і коректно розкривають суть завдання, є наочним прикладом для подальшого використання. Завдання виконано вчасно.
0,5	Завдання виконано частково або з незначними помилками. Оформлення відповідає основним вимогам, але є дрібні недоліки. Висновки неповно розкривають суть завдання або містять незначні неточності. Робота потребує деяких коригувань або доповнень.
0	Завдання не виконано або виконано з суттєвими помилками. Оформлення роботи неналежне або неповне. Висновки відсутні або некоректні, завдання не відповідає вимогам і не може бути оцінене через значні помилки або відсутність виконання.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,3 \times 10 = 3$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
2	Завдання виконано в повному обсязі, без помилок. Робота має високий рівень логічної послідовності, глибокий аналіз та чітке оформлення. Висновки розкривають сутність завдання, демонструючи здатність до критичного осмислення матеріалу та самостійного застосування отриманих знань у практичному контексті.
1	Завдання виконано частково, містить суттєві помилки або недоліки в оформленні. Висновки недостатньо розкривають суть завдання, важливі аспекти подано фрагментарно. Робота демонструє певний рівень розуміння матеріалу, але потребує значних виправлень або уточнень.
0	Завдання не виконано або виконано з критичними помилками, що унеможливають коректне розуміння роботи. Оформлення не відповідає вимогам, а висновки відсутні або некоректні. Робота не демонструє засвоєння матеріалу.

Нарахування балів з навчальної дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» за видами робіт для заочної форми навчання

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
	Практичне заняття									
		1			2	3				4
Опитування		–			–	1				1
Виконання практичних завдань		2			2	2				2
Тестування	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Виконання завдань самостійної роботи	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Всього за темами	6	8	6	6	8	9	6	6	6	9

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
	Практичне заняття									
		1			2	3				4
Диференційований залік	30									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
2	Завдання виконано в повному обсязі, без помилок. Оформлення відповідає всім вимогам. Робота чітка, логічно послідовна, демонструє правильне застосування знань. Висновки повно і коректно розкривають суть завдання, є наочним прикладом для подальшого використання. Завдання виконано вчасно.
1	Завдання виконано частково або з незначними помилками. Оформлення відповідає основним вимогам, але є дрібні недоліки. Висновки неповно розкривають суть завдання або містять незначні неточності. Робота потребує деяких коригувань або доповнень.
0	Завдання не виконано або виконано з суттєвими помилками. Оформлення роботи неналежне або неповне. Висновки відсутні або некоректні, завдання не відповідає вимогам і не може бути оцінене через значні помилки або відсутність виконання.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,3 \times 10 = 3$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
3	Завдання виконано повністю, без помилок. Робота демонструє високий рівень логічної послідовності, глибокий аналіз, самостійність у висновках та чітке оформлення. Висновки повністю розкривають сутність завдання, демонструючи здатність до критичного осмислення та застосування знань у практичних ситуаціях.
2	Завдання виконано в основному правильно, але містить незначні неточності або окремі помилки. Робота логічна, аналіз є, проте висновки можуть бути дещо узагальненими або недостатньо розгорнутими. Оформлення відповідає вимогам із незначними недоліками.
1	Завдання виконано частково або містить суттєві помилки. Логічна послідовність слабка, аналіз фрагментарний, висновки поверхневі або нечіткі. Робота демонструє лише базове розуміння матеріалу та потребує доопрацювання. Оформлення має помітні недоліки.
0	Завдання не виконано або виконано з критичними помилками, що унеможливають коректне розуміння. Відсутні логіка, аналіз та змістовні висновки. Оформлення не відповідає вимогам. Робота не демонструє засвоєння матеріалу.

Нарахування балів з навчальної дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» за видами робіт для дистанційної форми навчання

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
Контрольна робота	30				40					
Всього за темами	30				40					
Диференційований залік	30									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи №1 для дистанційної форми навчання

Бали	Критерії оцінювання
25-30	Відповідь надана у письмовій формі, повна (не менше 90% потрібної інформації) та правильна.
19-24	Відповідь надана у письмовій формі, достатньо повна (не менше 75% потрібної інформації) або повна з незначними неточностями.
13-18	Відповідь надана у письмовій формі, неповна (не менше 60% потрібної інформації) з несуттєвими помилками.
7-12	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 30% потрібної інформації) із помилками.
1-6	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 15% потрібної інформації) із суттєвими помилками
0	Відповідь відсутня.

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи №2 для дистанційної форми навчання

Бали	Критерії оцінювання
33-40	Відповідь надана у письмовій формі, повна (не менше 90% потрібної інформації) та правильна.
25-32	Відповідь надана у письмовій формі, достатньо повна (не менше 75% потрібної інформації) або повна з незначними неточностями.
17-24	Відповідь надана у письмовій формі, неповна (не менше 60% потрібної інформації) з несуттєвими помилками.
9-16	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 30% потрібної інформації) із помилками.
1-8	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 15% потрібної інформації) із суттєвими помилками
0	Відповідь відсутня.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	
60 – 63	E – достатньо	3 – задовільно
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторної атестації	
0 - 34	F – незадовільно з обов’язковим повторним вивчення дисципліни	2 – незадовільно

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль відведено 70 балів (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

– робота на практичних заняттях, опитування, тестування, виконання практичних завдань, поточної контрольної роботи, завдань самостійної роботи – до 70 балів.

Виконання контрольних робіт для дистанційної форми навчання – до 70 балів.

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов’язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку не менше 35 балів, допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка»

17. Методичне забезпечення

1. Кулакова С.Ю., Валявський С.М. Методичні рекомендації щодо змісту та організації самостійної роботи з дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» для студентів спеціальності 076 «Підприємство та торгівля» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 24 с.

2. Кулакова С.Ю., Валявський С.М. Методичні рекомендації щодо змісту та організації практичних занять з дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень і оцінювання ризиків» для студентів спеціальності 076 «Підприємство та торгівля» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 40 с.

18. Рекомендована література**Базова**

1. Донець Л., Шепеленко О., Баранцева С., Сергєєва О., Веремейчик О.

Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 472 с.

2. Полінкевич О. М., Волинець І. Г. Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 366 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23434>

3. Koller Glenn. Risk Assessment and Decision Making in Business and Industry: A Practical Guide. Chapman and Hall/CRC; 2nd edition. 2019. 350 p.

4. Crouhy Michel, Galai Dan, Mark Robert. The Essentials of Risk Management, McGraw Hill: Third Edition. 2023. 640 p.

5. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.

6. Посилкіна О. В., Деренська Я. М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. Харків. НФаУ, 2018. 197 с.

7. Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П., Мурашко М.І., Оліфіренко Л.Д., Пепа Т.В., Самійленко Г.М. Теорія прийняття рішень: підручник. За заг. ред. М. П. Бутка. Київ : «Центр учбової літератури», 2018. 360 с.

8. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Кербікова А. С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 1 : навчальний посібник. Дніпро : НМетАУ, 2021. 106 с.

9. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2 : навчальний посібник. Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 114 с.

10. Петруня Ю. Є., Літовченко Б. В., Пасічник Т. О. та ін. Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник ; за ред. Ю.Є. Петруні. 4-те вид., переробл. і доп. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.

11. Пенцак О., Сулим М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Підручник Львів: Новий світ. 2022. 330 с.

Допоміжна

1. Kulakova S.Yu., Chevhanova V.Ya., Stetsenko Yu.V. The Evaluation of the Risk Tolerance Impact on the Enterprise Efficiency. *Економіка і регіон*. 2021. Вип. 3 (78). С. 28-39. DOI 10.26906/EIR.2020.3(78).1994.

2. Kulakova S.Yu., R. Siora Methodological Approaches to Assessing the Level of Enterprise Risk Resistibility. *Економіка і регіон*. 2019. № 4 (7). С. 121-128. DOI 10.26906/EIR.2019.4(75).1860.

3. Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусєв О.О., Котова І.М., Сментина В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.

4. Кравченко М. О., Бояринова К. О., Копішинська К. О. Управління ризиками: навчальний наочний посібник\$ КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 18 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с.

5. Семенова К. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. 194 с.

6. Чорноморенко Н.В., Іванова І.С., Приймак Н.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Львів: Магнолія 2006, 2010. 257с.

19. Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс з дисципліни «Обґрунтування бізнес-рішень та оцінка ризиків». URL: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=628>